

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-34>

**NATIONAL SPORTS FEDERATIONS IN UKRAINE:
FEATURES OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS**

**НАЦІОНАЛЬНІ СПОРТИВНІ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ:
ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
СТАТУСУ**

Vahin O. A. Вагін О. А.

Applicant здобувач

*Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

*Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Протягом останніх 30 років з моменту відновлення української незалежності фізична культура і спорт є важливою складовою повсякденної реальності. Так Закон України Про фізичну культуру і спорт у статті 4 закріплює, що фізична культура і спорт є одними з пріоритетних напрямків гуманітарної політики держави, а також визнає їх роль у формуванні здоров'я як окремих осіб, так і здорової нації в цілому, розвитку моральних та етичних якостей осіб, що залучені до фізичної культури та спорту, а також у відстоюванні загальнолюдських цінностей, справедливості, людської поваги та гендерної рівності

Визначення адміністративно-правового статусу національних спортивних федерацій є важливою складовою вирішення проблеми подальшого розвитку в Україні як спорту найвищих досягнень, так і масового спорту. Виходячи з задекларованої державою важливості спорту для держави та суспільства вважаємо за необхідне дослідження як правового статусу національних спортивних федерацій, так і засад їх діяльності.

Активний внесок в дослідження та розвиток спортивного права внесли Василенко М.Д., Джафарова О.В., Зозуля І.В., Довгань О.І, Іванов В.О., Бордюгова Г.Ю., Тіхонова М.А. та ін.

Поняттю адміністративно-правового статусу громадських об'єднань та виокремленню його елементів присвячували свої роботи Курило С.Д., Мещерякова О.В., Колпаков В.К., Додіна Є.С., Бахрах Д.Н. та ін.

Так у зазначених вище працях акцент робився на дослідження поняття адміністративно-правового статусу та його складових елементів або основних засадничих категорій спортивного права в цілому, як частини адміністративного права, а не адміністративно-правовому статусу національних спортивних федерацій.

Адміністративно-правовий статус притаманний різним суб'єктам: фізичним особам, органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, судам тощо, але оскільки в Україні всі національні спортивні федерації за своєю організаційно-правовою формою є громадськими організаціями чи громадськими спілками, то нас цікавить саме адміністративно-правовий статус об'єднань громадян.

Так В.Б.Авер'янов дає наступне поняття адміністративно правового статусу: «сукупність прав та обов'язків, які реалізуються в адміністративних правовідносинах, що виникають між громадськими об'єднаннями і державними органами, органами місцевого самоврядування» [1, 251]. Є.Є.Додіна визначає адміністративно-правовий статус громадських організацій як «правове положення громадської організації у відносинах із суб'єктами виконавчої влади, врегульоване нормами конституційного та адміністративного права», тобто мова йде саме про ті сфери діяльності громадських об'єднань, в яких їх публічна діяльність стосується органів державної влади та місцевого самоврядування [2, 8].

Щодо самих елементів адміністративно-правового статусу громадських об'єднань, то їх доволі влучно виокремила М.С.Цьвок: **правосуб'єктність, права, обов'язки, гарантії, обмеження, відповідальність за вчинення правопорушення** [3, 348]. Далі розглянемо, як ці елементи відносно саме НСФ та у порівнянні зі спортивними федераціями без статусу національної.

Адміністративна правосуб'єктність громадських об'єднань полягає у адміністративній правоздатності, дієздатності та деліктоздатності. У випадку з НСФ їх правосуб'єктність відрізняється від інших спортивних федерацій в тому аспекті, що вони отримують можливість набувати додаткові права та обов'язки завдяки своєму статусу.

Конституція України та закони України наділяють об'єднання громадян певними **правами**, які останні можуть використовувати для досягнення своїх статутних завдань та цілей.

Специфічними правами наділені і НСФ. Серед них можна виділити

- право отримувати фінансову підтримку на розвиток відповідного виду спорту, проведення спортивних заходів (ч. 10 ст. 20 ЗУ Про ФКіС),
- право на допомогу у розвитку матеріально-технічної бази відповідного виду спорту (ч.5 ст.24 ЗУ Про ФКіС),
- право вносити пропозиції щодо проведення міжнародних змагань на території України (ч.5 ст.45 Про ФКіС) тощо [4].

Бахрах Д.Н. серед **адміністративно-правових обов'язків** суб'єктів виділяє абсолютні, тобто такі, які покладаються на кожного суб'єкта,

незалежно від обставин, та відносні, які виникають на підставі певних специфічних дій суб'єкта [7, 34-35].

В даному випадку нас цікавлять саме відносні обов'язки, оскільки на НСФ покладена ціла низка додаткових у порівнянні зі іншими спортивними федераціями. НСФ відповідно до ЗУ Про ФКіС зобов'язані:

- забезпечувати розвиток відповідного виду спорту;
- представляти вид спорту у міжнародних спортивних федераціях та на міжнародних спортивних змаганнях, проводити змагання;
- вносити пропозиції щодо формування національних збірних команд (ч.1 ст.37 ЗУ Про ФКіС) тощо [4].

Авер'янов В.Б. визначив **адміністративно-правові гарантії** як комплекс адміністративно правових засобів, що забезпечують повноту, стійкість та стабільність прав та свобод суб'єкта у сфері державного управління. Тобто адміністративно-правові гарантії стосовно громадських об'єднань є системою інструментів та умов, передбачених нормами права, за допомогою яких досягається адміністративно-правове забезпечення фактичної реалізації прав та виконання обов'язків, які притаманні певному громадському об'єднанню.

Законодавець надає такі гарантії НСФ:

- ексклюзивність представництва (ч. 7 ст. 20 ЗУ Про ФКіС);
- матеріально-технічна та фінансова допомога (ч. 10 ст. 20 т.с.);
- участь у прийнятті рішень щодо проведення змагань та формування національних збірних.

Наступний елемент адміністративно-правового статусу громадських об'єднань, такий як **адміністративно-правові обмеження**, базується на ст. 4 ЗУ «Про громадські об'єднання». А ні цей закон, а ні ЗУ «Про ФКіС» не містять додаткових обмежень для НСФ у порівнянні з іншими спортивними федераціями чи з іншими недержавними громадськими організаціями.

Щодо **порушення законодавства**, то з одного боку права громадських об'єднань захищаються державою від порушень з боку третіх осіб, а з іншого – як громадські організації в цілому, так і їх посадові особи зокрема, несуть відповідальність перед законом за порушення встановлених приписів.

У порівнянні з іншими об'єднаннями громадян та спортивними федераціями, додатковою відповідальністю для НСФ в разі порушення законодавства можна вважати позбавлення статусу національної або відхилення документів такої федерації для участі в новому конкурсі через невідповідність кваліфікаційним вимогам.

Підсумовуючи, варто зазначити, що адміністративно-правовий статус національних спортивних федерацій в Україні значно відрізняється від адміністративно-правового статусу інших спортивних федерацій. Законодавець надає НСФ цілу низку додаткових прав, одночасно покладаючи і додаткові обов'язки. Незалежність діяльності, а також права та інтереси НСФ гарантуються та охороняються державою.

Література:

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : у 2-х т. : Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). Київ: Юридична думка, 2004. 584 с.
2. Додіна Є. Є Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Одеська національна юридична академія. Одеса, 2002. 21 с.
3. Цьвок М. С. Адміністративно-правовий статус недержавних громадських організацій в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2017. № 861. С. 346–353.
4. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24.12.1993 р. № 3808-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
5. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
6. Про затвердження Положення про надання на конкурсних засадах спортивній федерації статусу національної та позбавлення такого статусу: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2012 р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2012-п>.
7. Бахрах Д. Н. Административное право: Учебник для вузов. М., 1999. 368 с.